

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

10 октомври 2013 година *

„Застраховка „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и контрол върху задължението за сключване на такава застраховка — Директива 2009/103/ЕО —

Член 21, параграф 5 — Представител, натоварен с уреждане на претенции —

Упълномощаване да се получават съдебни документи — Национална правна уредба, която обуславя валидността на връчването от наличието на изрично упълномощаване за получаване — Съответстващо тълкуване“

По дело C-306/12

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Landgericht Saarbrücken (Германия) с акт от 1 юни 2012 г., постъпил в Съда на 26 юни 2012 г., в рамките на производство по дело

Spedition Welter GmbH

срещу

Avanssur SA,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-жа R. Silva de Lapuerta, председател на състав, г-н J. L. da Cruz Vilaça, г-н G. Arestis, г-н J.-C. Bonichot (докладчик) и г-н Ал. Арабаджиев, съдии

генерален адвокат: г-н P. Cruz Villalón,

секретар: г-н A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Avanssur SA, от адв. M. Müller-Trawinski, Rechtsanwalt,
- за австрийското правителство, от г-жа C. Pesendorfer, в качеството на представител,
- за португалското правителство, от г-н L. Inez Fernandes и г-н E. Pedrosa, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от г-н G. Braun и г-н K.-P. Wojcik, в качеството на представители,

* Език на производството: немски.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 30 май 2013 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 21, параграф 5 от Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка (ОВ L 263, стр. 11).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Spedition Welter GmbH (наричано по-нататък „Spedition Welter“), транспортно предприятие със седалище в Германия, и Avanssur SA (наричано по-нататък „Avanssur“), застрахователно предприятие със седалище във Франция, по повод на обезщетяване за вреди.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Директива 2009/103 съдържа следните съображения:

„[...]

- (20) На пострадалите при произшествия с моторни превозни средства следва да се гарантира съпоставимо третиране, независимо от това къде в Общността е настъпило произшествието.

[...]

- (34) Лицата, увредени в резултат на пътнотранспортно произшествие, което попада в приложното поле на настоящата директива и е настъпило в държава, различна от тяхната държава на пребиваване, следва да имат право да предявят претенцията си в тяхната държава членка на пребиваване към представител, натоварен с уреждане на претенции, назначен в тази държава от застрахователното предприятие на отговорното лице. Това разрешение би позволило по отношение на вредите, претърпени от увредените лица извън тяхната държава членка на пребиваване, да бъде приложена процедура, с която те са запознати.

- (35) Системата на представители за уреждане на претенции в държавата членка на пребиваване на увреденото лице не засяга нито приложимото за всеки отделен случай материално право, нито компетентността на съдилищата.

[...]

- (37) Следва да се предвиди, че държавата членка, в която застрахователното предприятие е получило разрешително, задължава предприятието да назначи пребиваващи или установени в другите държави членки представители за уреждане на претенциите, които да събират цялата необходима информация във връзка с претенции, произтичащи от такива произшествия, и да предприемат необходимите мерки за тяхното уреждане от името и за сметка на застрахователното предприятие, включително чрез изплащането на

обезщетение. Тези представителите за уреждане на претенции следва да имат достатъчно правомощия да представляват застрахователното предприятие в отношенията с лица, увредени в резултат от такива произшествия, както и да го представляват пред националните органи — включително, при необходимост, и пред съдилищата, доколкото това съответства на правилата на международното частно право за определяне на компетентност“.

- 4 Член 19 от Директива 2009/103, озаглавен „Процедура за уреждане на претенции“, гласи следното:

„Държавите членки въвеждат процедурата, посочена в член 22, за уреждане на всички претенции за застрахователни събития, свързани с произшествия, причинени от застраховани съгласно член 3 превозни средства.

[...]“.

- 5 Съгласно член 20 от директивата, озаглавен „Специални разпоредби относно обезщетяването на лица, увредени от произшествия, настъпили в държава членка, различна от тяхната държава членка на пребиваване“:

„1. Членове 20—26 имат за цел да установят специални разпоредби, приложими за увредени лица, които имат право на обезщетение за вредите от произшествия, които са настъпили в държава членка, различна от държавата членка на пребиваване на увреденото лице, и са причинени в резултат на използването на превозни средства, които са застраховани и обичайно се намират в държава членка.

[...]

2. Членове 21 и 24 се прилагат само при произшествия, причинени от използването на превозно средство, което:

- а) е застраховано от установяване в държава членка, различна от държавата на пребиваване на увреденото лице;
- б) обичайно се намира в държава членка, различна от държавата на пребиваване на увреденото лице“.

- 6 Член 21 от директивата, озаглавен „Представители за уреждане на претенции“, гласи:

„1. Всяка държава членка предприема необходимите мерки, с цел всички застрахователни предприятия, които застраховат рисковете, класифицирани в клас 10 от точка А на приложението към Директива 73/239/ЕИО, с изключение на гражданска отговорност на превозвача, да назначат представител за уреждане на претенции във всяка държава членка, различна от тази, в която те са получили своето официално разрешително.

Представителят за уреждане на претенции отговаря за обработката и уреждането на претенции, произтичащи от произшествия в случаите по член 20, параграф 1.

Представителят за уреждане на претенции пребивава или е установен в държавата членка, в която е назначен.

[...]

4. Представителят, натоварен с уреждане на претенциите, събира във връзка с вредите, причинени от моторно превозно средство, застраховано от въпросното застрахователно предприятие, цялата информация, необходима за уреждане на претенциите, и предприема необходимите мерки за договаряне уреждането на претенциите.

Изискването за назначаване на представител за уреждане на претенции не лишава увреденото лице или неговото застрахователно предприятие от правото да започнат процедура по предявяване на претенциите си пряко срещу лицето, причинило произшествието, или срещу неговото застрахователно предприятие.

5. Представителите за уреждане на претенции трябва да притежават достатъчно правомощия да представляват застрахователното предприятие в отношенията с увредените лица в случаите по член 20, параграф 1 и да удовлетворяват изцяло техните искания за обезщетение.

Те трябва да бъдат в състояние да проучват случаите на официалния език(езици) на държавата членка на пребиваване на увреденото лице.

[...]“.

Германското право

7 Директива 2009/103 е транспонирана в германското право със Закона за надзор върху застрахователните предприятия (Versicherungsaufsichtsgesetz, наричан по-нататък „VAG“).

8 Съгласно член 7b от VAG относно представителя, натоварен с уреждане на претенции, в рамките на застраховката „Гражданска отговорност“ на моторните превозни средства:

„1. [...] Застрахователното предприятие назначава представител, натоварен с уреждането на претенциите във всички държави членки на Европейския съюз и в държавите, които са страни по Споразумението за Европейско икономическо пространство. От името на застрахователното предприятие той разглежда и урежда исканията за обезщетяване на морални и материални вреди, причинени от пътнотранспортно произшествие, настъпило в държава членка, различна от тази, в която пребивава увреденото лице, при използването на моторно превозно средство, което е застраховано и обичайно се намира в държава членка.

2. Представителят за уреждане на претенции пребивава или е установен в държавата, в която е назначен. Той може да действа за сметка на едно или няколко застрахователни предприятия. Трябва да притежава достатъчно правомощия да представлява застрахователното предприятие в отношенията с увредените лица и да удовлетворява изцяло техните искания за обезщетение. Трябва да отговаря на необходимите условия, за да проучва случаите на официалния език(езици) на държавата, в която е назначен.

3. Представителят, натоварен с уреждането на претенциите, събира цялата информация, необходима за уреждане на претенциите във връзка с вредите, причинени от моторно превозно средство, застраховано от застрахователното дружество [...]“.

9 Гражданският процесуален кодекс (Zivilprozessordnung) в редакцията му, приложима към спора по главното производство, гласи в член 171 относно връчването на представител:

„Връчването може да се извърши със същите правни последици на договорно упълномощен представител или на представлявания. Представителят представя писмено доказателство за упълномощаването“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 10 На 24 юни 2011 г. при пътнотранспортно произшествие камион на Spedition Welter е ударен в околностите на Париж (Франция) от друго моторно превозно средство, застраховано от Avanssur.
- 11 Spedition Welter иска от сезирания със спора германски първоинстанционен съд да постанови обезщетение в размер на 2 382,89 EUR. Известието за предявения иск е връчено не на Avanssur, а на назначения от последното представител в Германия, а именно AXA Versicherungs AG (наричано по-нататък „АХА“).
- 12 Посочената юрисдикция обявява иска за недопустим като приема, че не е бил валидно връчен на АХА, което не е упълномощено да получава документи.
- 13 Spedition Welter обжалва това решение пред Landgericht Saarbrücken.
- 14 Запитващата юрисдикция смята, че изходът на производството по обжалване зависи от тълкуването, което следва да се даде на Директива 2009/103. Допустимостта на предявения от Spedition Welter иск срещу Avanssur зависела от това дали член 21, параграф 5 от директивата може да се тълкува в смисъл, че представителят, натоварен с уреждане на претенциите, е упълномощен да получава документи за сметка на ответника в главното производство. При утвърдителен отговор оставало да се провери дали тази разпоредба от директивата е безусловна и достатъчно точна, за да може Spedition Welter да се позове на нея, когато поддържа, че Avanssur е упълномощило АХА да получава документи.
- 15 При тези обстоятелства Landgericht Saarbrücken решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
 - „1) Следва ли член 21, параграф 5 от Директива [2009/103] да се тълкува в смисъл, че правомощията на представителя за уреждане на претенции включват упълномощаване да се получават документи за сметка на застрахователното предприятие, така че в исковото производство на увреденото лице срещу застрахователното предприятие за обезщетяване на вредите от пътнотранспортно произшествие може да бъде извършено връчване с действие срещу застрахователното предприятие на посочения от него представител за уреждане на претенции?

При утвърдителен отговор на първия въпрос:

- 2) Има ли член 21, параграф 5 от Директива 2009/103/ЕО непосредствено действие, така че увреденото лице да може да се позове на него пред националния съд, в резултат на което националният съд трябва да изходи от принципа, че връчването на представителя за уреждане на претенции в качеството му на „представител“ на застрахователното предприятие е било валидно, въпреки че представителят не е договорно упълномощен да получава документи и че националното право не предвижда задължително упълномощаване в този случай, като се има предвид че в останалата си част връчването отговаря на установените в националното право предпоставки?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 16 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 21, параграф 5 от Директива 2009/103 трябва да се тълкува в смисъл, че сред достатъчните правомощия, които трябва да има представителят, натоварен с уреждане на претенции, е и упълномощаването му да получава валидно съдебните документи, които са необходими за започването на производство по обезщетяване на вреди пред компетентната юрисдикция.
- 17 В началото следва да се припомни, че за да се определи обхватът на дадена разпоредба от правото на Съюза, следва да се вземат предвид едновременно съдържанието, контекстът и целите ѝ (вж. Решение от 9 април 2013 г. по дело Комисия/Ирландия, C-85/11, точка 35 и цитираната съдебна практика).
- 18 В конкретния случай, макар съгласно текста на член 21, параграф 5 от Директива 2009/103 представителят, натоварен с уреждане на претенции, да трябва да притежава достатъчно правомощия, за да представлява застрахователното предприятие в отношенията с увредените лица и за да удовлетворява изцяло техните искания за обезщетение, разпоредбата, която по този начин определя целите на представителството, не уточнява точния обхват на предоставените за тази цел правомощия.
- 19 При тези условия е от значение да се припомни, че Директива 2009/103 има за цел да гарантира на пострадалите при произшествия с моторни превозни средства съпоставимо третиране, независимо от това къде в Съюза е настъпило произшествието. За тази цел пострадалите следва да имат право да предявят претенцията си в тяхната държава членка на пребиваване към представител, натоварен с уреждане на претенции, назначен в тази държава от застрахователното предприятие на отговорното лице.
- 20 Съгласно съображение 37 от Директива 2009/103 държавите членки трябва да предвидят представителите за уреждане на претенции да имат достатъчно правомощия да представляват застрахователното предприятие в отношенията с пострадалите, както и да го представляват пред националните органи — включително, при необходимост, и пред съдилищата, доколкото това съответства на правилата на международното частно право за определяне на компетентност.
- 21 Следователно от тези съображения става ясно, че законодателят на Съюза е искал, без да се поставя под въпрос спазването на правилата на международното частно право, представителството на застрахователните предприятия, както то е предвидено в член 21, параграф 5 от Директива 2009/103, да включва и възможността увредените лица да могат да предявят валидно иск за обезщетяване на вредите им пред националните юрисдикции.
- 22 Както посочва освен това г-н генералният адвокат в точка 25 от заключението си, от подготвителните работи на директивите, които предхождат Директива 2009/103 и които тя е кодифицирала в областта на застраховането, става ясно, че представителството, упражнявано от застраховател в държавата на пребиваване на пострадалия, според намерението на законодателя, е имало за цел да обхване упълномощаване да се получават съдебни документи, макар и с ограничен характер, тъй като то не трябва да засяга правилата на международното частно право за определяне на компетентност.
- 23 Следователно предвид това ограничение сред достатъчните правомощия, които трябва да има представителят, натоварен с уреждане на претенции, е и упълномощаването му да получава съдебни документи.

- 24 Да се изключи подобно упълномощаване би лишило освен това Директива 2009/103 от една от целите ѝ. Действително, както посочва г-н генералният адвокат в точка 32 от заключението си, функцията на представителя, натоварен с уреждане на претенции, се състои по-конкретно, в съответствие с целите на Директива 2009/103, в улесняване на пострадалите лица при уреждане на претенциите им, по-специално в това да им се позволи да предявят искове си на техния език. Ето защо противоречало на тези цели да се лишат пострадалите лица, след като претенциите им са предварително пряко предявени пред представителя и при положение че разполагат с пряк иск срещу застрахователя, от възможността да връчат съдебните документи на представителя, за да предявят иск за обезщетение пред международно компетентната юрисдикция.
- 25 Предвид предходните съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 21, параграф 5 от Директива 2009/103 трябва да се тълкува в смисъл, че сред достатъчните правомощия, които трябва да има представителят, натоварен с уреждане на претенции, е и упълномощаването му да получи валидно съдебните документи, които са необходими за започването на производство по обезщетяване на вреди пред компетентната юрисдикция.

По втория въпрос

- 26 Предвид отговора на първия въпрос, следва да се даде отговор и на втория въпрос, с който запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали при обстоятелства като разглежданите в главното производство частноправен субект може да се позове на член 21, параграф 5 от Директива 2009/103, за да обоснове валидността на връчването на съдебен документ на представителя, натоварен с уреждане на претенции, въпреки че представителят не е договорно упълномощен да получава документи и че националното право не предвижда задължително упълномощаване в този случай.
- 27 В контекста на делото по главното производство запитващата юрисдикция иска също да се установи дали предвид отговора, даден на първия въпрос, тя трябва, за да уважи искането на даден частноправен субект, който се позовава на член 21, параграф 5 от Директива 2009/103, да не приложи разпоредбите от националното право, които изключвали възможността представителят, натоварен с уреждане на претенции, да може да получава съдебни документи без договорно упълномощаване.
- 28 В това отношение следва да се припомни, че въпросът дали дадена национална разпоредба трябва да се остави без приложение, доколкото противоречи на правото на Съюза, се поставя само ако тази разпоредба не се поддава на тълкуване в съответствие с това право (Решение от 24 януари 2012 г. по дело Dominguez, C-282/10, точка 23).
- 29 Според постоянната съдебна практика от националните юрисдикции се изисква при прилагане на вътрешното право да го тълкуват, доколкото е възможно, в светлината на текста и целите на съответната директива, за да постигнат предвидения от последната резултат и следователно да спазят член 288, трета алинея ДФЕС. Това задължение за съответстващо на директивите тълкуване на националното право всъщност е присъщо за системата на Договора за функционирането на Европейския съюз, доколкото дава възможност на националните юрисдикции в рамките на своята компетентност да осигурят пълната ефикасност на правото на Съюза, когато се произнасят по споровете, с които са сезирани (вж. по-специално Решение от 5 октомври 2004 г. по дело Pfeiffer и др., C-397/01-C-403/01, Recueil, стр. I-8835, точка 114, и Решение по дело Dominguez, посочено по-горе, точка 24).
- 30 Принципът за съответстващо тълкуване изисква освен това националните юрисдикции да използват всички свои правомощия, като вземат предвид вътрешното право в неговата цялост и като приложат признатите от последното методи за тълкуване, за да гарантират пълната

ефективност на съответната директива и да стигнат до разрешение, което съответства на преследваната от нея цел (вж. в този смисъл Решение по дело *Dominguez*, посочено по-горе, точка 27, и Решение от 5 септември 2012 г. по дело *Lopes Da Silva Jorge*, C-42/11, точка 56).

- 31 В делото по главното производство обаче е безспорно, че член 7b, параграф 2 от VAG транспонира дословно член 21, параграф 5 от Директива 2009/103. Следователно тези разпоредби от националното право изискват тълкуване, съответстващо на разпоредбите от правото на Съюза в смисъл, че представителят, натоварен с уреждане на претенции, е упълномощен да получава съдебни документи.
- 32 Предвид изложените съображения на втория въпрос следва да се отговори, че при обстоятелства като тези по главното производство, при които националният законодател е възпроизвел текста на член 21, параграф 5 от директивата, запитващата юрисдикция е длъжна, като вземе предвид вътрешното право в неговата цялост и като приложи признатите от него методи за тълкуване, да разтълкува националното право в смисъл, който съответства на тълкуването, което е дал Съдът на тази директива.

По съдебните разноски

- 33 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

- 1) Член 21, параграф 5 от Директива 2009/103/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно застраховката „Гражданска отговорност“ при използването на моторни превозни средства и за контрол върху задължението за сключване на такава застраховка трябва да се тълкува в смисъл, че сред достатъчните правомощия, които трябва да има представителят, натоварен с уреждане на претенции, е и упълномощаването му да получава валидно съдебните документи, които са необходими за започването на производство по обезщетяване на вреди пред компетентната юрисдикция.
- 2) При обстоятелства като тези по главното производство, при които националният законодател е възпроизвел текста на член 21, параграф 5 от Директива 2009/103/ЕО, запитващата юрисдикция е длъжна, като вземе предвид вътрешното право в неговата цялост и като приложи признатите от него методи за тълкуване, да тълкува националното право в смисъл, който съответства на тълкуването, което е дал Съдът на Европейския съюз на тази директива.

Подписи